

SPIS TREŚCI

WSTĘP	6
NANOKOMPOZYTY POLIMEROWE I WŁÓKNA Z NANOKOMPOZYTÓW Z UDZIAŁEM MONTMORYLONITU	8
1. STRUKTURA I WŁAŚCIWOŚCI WARSTWOWYCH GLINOKRZEMIANÓW ORAZ OPARTYCH NA ICH BAZIE NANOKOMPOZYTÓW	10
1.1. Typy nanokompozytów.....	14
1.2. Metody stosowane do charakterystyki nanokompozytów.....	14
2. METODY OTRZYMYWANIA NANOKOMPOZYTÓW.....	17
2.1. Otrzymywanie nanokompozytu podczas syntezy polimeru (in situ).....	17
2.2. Otrzymywanie nanokompozytów z roztworu polimeru	22
2.3. Otrzymywanie nanokompozytów ze stopionego polimeru	23
2.4. Nanokompozyty z udziałem poliakrylonitrylu.....	25
2.5. Wnioski dotyczące otrzymywania nanokompozytów	26
3. WŁAŚCIWOŚCI NANOKOMPOZYTÓW	27
3.1. Właściwości reologiczne stopionych nanokompozytów.....	27
3.2. Właściwości reologiczne roztworów nanokompozytów	27
3.3. Właściwości użytkowe nanokompozytów	32
3.3.1. Właściwości wytrzymałościowe	32
3.3.2. Właściwości termiczne	33
3.3.3. Palność nanokompozytów.....	35
3.3.4. Przepuszczalność gazów przez nanokompozyty	36
3.3.5. Właściwości biologiczne nanokompozytów	37
4. PRZERÓB I ZASTOSOWANIE NANOKOMPOZYTÓW	38
4.1. Ogólne prawidłowości procesu formowania włókien metodą z roztworu na mokro w aspekcie wytwarzania włókien z nanokompozytów.....	39
5. WŁÓKNA Z NANOKOMPOZYTU PIA	50
5.1. Włókna z nanokompozytu PIA z udziałem MMT - Nanomer PGW.....	52
5.2. Włókna z nanokompozytu PIA zawierające MMT modyfikowany kwasem aminododekanowym	63
5.2.1. Wpływ rozkładu rozciągów w dwuetapowym procesie rozciągania na strukturę i właściwości włókien z nanokompozytu poliimidoamidowego zawierających MMT modyfikowany kwasem aminododekanowym	69
5.3. Włókna z nanokompozytu PIA zawierające MMT modyfikowany oktadecyloaminą	75
6. ANALIZA PORÓWNAWCZA WPŁYWU ILOŚCI I RODZAJU MONTMORYLONITU NA STRUKTURĘ NADMOLEKULARNĄ, POROWATOŚĆ I WŁAŚCIWOŚCI WŁÓKNIEN Z NANOKOMPOZYTU POLIIMIDOAMIDOWEGO	80

7. WŁAŚCIWOŚCI TERMICZNE I ZAPALNOŚĆ WŁÓKIEN Z NANOKOMPOZYTU PIA	93
8. OPTYMALIZACJA PROCESU FORMOWANIA WŁÓKIEN Z NANOKOMPOZYTU PIA	100
9. PODSUMOWANIE BADAŃ NAD OTRZYMYWANIEM WŁÓKIEN Z NANOKOMPOZYTU PIA	101
10. WŁÓKNA Z NANOKOMPOZYTU PAN Z UDZIAŁEM MMT.....	105
10.1. Wpływ ultradźwiękowego rozpraszania aglomeratów MMT na strukturę i właściwości włókien z nanokompozytu PAN	113
11. OPTYMALIZACJA PROCESU WYTWARZANIA WŁÓKIEN Z NANOKOMPOZYTU PAN.....	119
12. PODSUMOWANIE BADAŃ DOTYCZĄCYCH OTRZYMYWANIA WŁÓKIEN Z NANOKOMPOZYTU PAN Z UDZIAŁEM MMT	120
13. OCENA OBECNOŚCI I RÓWNOMIERNOŚCI ROZŁOŻENIA MMT NA POWIERZCHNI NANOKOMPOZYTOWYCH WŁÓKIEN POLIAKRYLONITRYLOWYCH ORAZ POLIIMIDOAMIDOWYCH	122
ZAKOŃCZENIE.....	127
CYTOWANA LITERATURA.....	128
STRESZCZENIE.....	132
ABSTRACT.....	133

WSTĘP

Zastosowanie nanotechnologii w wytwarzaniu włókien chemicznych stwarza szerokie możliwości modyfikacji ich właściwości oraz nadania im nowych cech niespotykanych dotąd u włókien klasycznych. Ta modyfikacja i poprawa właściwości obejmuje ich szeroką gamę, począwszy od właściwości mechanicznych, termicznych, elektrycznych, optycznych, magnetycznych, a także zmniejszenia palności bądź wzrostu biodegradowalności w przypadku polimerów ulegających temu procesowi. Uzależnione jest to od budowy chemicznej i rodzaju wprowadzanego do tworzywa nanododatku. Podstawowe znaczenie ma przy tym fakt, iż modyfikację właściwości uzyskuje się już w wyniku wprowadzenia niewielkich ilości w granicach 1-7% nanozwiązków, czyli takich, w których co najmniej jeden z wymiarów zawiera się w granicach do 100 nm.

Włókna, wykazujące obecność rozproszonych w swym tworzywie nanododatków nazywane są ogólnie włóknami z nanokompozytów polimerowych. Zalicza się je do rozwijającej się dynamicznie w ostatnich latach najnowszej generacji włókien chemicznych, mających coraz większe zastosowania w praktyce. Dotyczy to włókien przeznaczonych zarówno do zastosowań tekstylnych, medycznych, jak i technicznych.

Odrębną grupę włókien nowej generacji stanowią nanowłókna, otrzymane techniką elektroprzędzenia, których średnica jest mniejsza od 1000 nm i zawiera się przeważnie w granicach od kilku do 800 nm. Nie będą one jednak przedmiotem rozważań objętych niniejszym opracowaniem. Szerokie omówienie podstawowych problemów związanych z otrzymywaniem nanowłókien zawarte jest w pracy [1] opartej zarówno o literaturę źródłową, jak i o badania własne autorów, dotyczące otrzymywania nanowłókien celulozowych przy użyciu jako rozpuszczalnika NMMO.

Zastosowanie nanotechnologii w wytwarzaniu włókien chemicznych, będące przedmiotem niniejszego opracowania, dotyczyć będzie głównie sposobów wytwarzania włókien nanokompozytowych z różnych tworzyw włóknotwórczych. Oprócz ogólnych wiadomości dotyczących wytwarzania i właściwości nanokompozytów, szczególna uwaga zwrócona będzie na tworzywa, z których włókna formowane są metodą z roztworu na mokro. Specyfika tej metody wymaga w większym stopniu, niż np. w przypadku formowania ze stopu, uwzględnienia wpływu obecności w tworzywie niewłóknotwórczego nanododatku, na mechanizm i przebieg procesu zestalania, wytworzoną po tym etapie strukturę oraz jej podatność na procesy deformacyjne podczas rozciągu plastyfikacyjnego. Od kompleksu zjawisk zachodzących w tych kolejno po sobie następujących procesach uzależniona jest bowiem struktura i końcowe właściwości włókien. Możliwość modyfikacji tych właściwości daje zarówno odpowiednio ukierunkowany dobór parametrów procesowych obu etapów wytwarzania włókien, jak też obecność w tworzywie nanododatków o specyficznych właściwościach i określonych oddziaływaniach z matrycą polimerową. Efektem tego jest uzyskanie często unikatowego połączenia niektórych właściwości, jak np. podwyższonych właściwości sorpcyjnych (wynikających z dużej porowatości) z barierowością na działanie strumienia cieplnego i płomienia – w przypadku włókien z nanokompozytu poliimidoamidowego. Warunkuje to wysoki komfort

użytkowania odzieży ochronnej, wykonanej z takich włókien w warunkach jej pierwszego kontaktu z płomieniem.

Z wytwarzaniem struktury porowatej w prekursorowych włóknach poliakrylonitrylowych, w połączeniu z obecnością odpowiednich nanododatków, związana jest natomiast nie tylko właściwa (ze względu na zastosowania medyczne) struktura włókien węglowych, ale także ich działanie osteoproduktywne i osteokonduktywne, uwarunkowane obecnością takich pierwiastków, jak krzem, wapń, fosfor, pochodzących od wprowadzanych nanododatków. Połączenie możliwości sterowania w szerokim zakresie parametrami technologicznymi procesu wytwarzania włókien (jakie daje metoda formowania z roztworu na mokro) z wykorzystaniem wszystkich walorów nanotechnologii (rodzaju nanopoleceń, ich budowy chemicznej i fizycznej) otwiera nową drogę rozwoju włókien chemicznych najnowszych generacji. Kierunek ten realizowany jest w Zespole Formowania Katedry Włókien Sztucznych PŁ, a wyniki prowadzonych badań są przedmiotem niniejszej monografii, którą podzielono na dwa obszary tematyczne. Pierwsza część dotyczy otrzymywania włókien z nanokompozytów z udziałem montmorylonitu, zaś w drugiej przedstawione zostaną zagadnienia związane z wytwarzaniem włókien zawierających inne ceramiczne nanododatki, bądź metale i ich tlenki oraz nanorurki węglowe.